

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Stikli

Ha elmaradt egy óra a tanítás végén, az én kiskoromban örültek ennek a gyerekek. Gondolom, ti szomorkodtok ilyenkor, mégis bátran bevallom, hogy én is örültem. Egy ilyen napon történt, hogy osztály- és törpetársam, Hetykepötyke így szólt hozzám: „Gyere már egyszer velünk te is stiklizni!” Ti bizonyára nem ismeritek ezt a szót: „stikli”. Mondhatnék helyette „hecc”-et is, de gondolom, azt sem ismeritek. „Csíny”, „huncutság”, „kópéság”: több is, kevesebb is. Nevezük hát „diáktrefá”-nak! Most azért is jó ez a kifejezés, mert Hetykepötyke felszólítása nem Törpeháznál, hanem itt Budapesten hangzott el. Tízesztendőskorunkban ugyanis itt jártunk iskolába. Örültem neki, hogy engem is hív, mert akkoriban már nagyon terhemre volt, hogy én mindig jó gyerek legyek. Egyesek már „besavanyodottnak” is neveztek, és még arra is gondoltam, mennyire sajnálnám majd öregkoromban, hogy én soha semmiféle diáktrefában, kalandban nem vettem részt. Beleegyeztem tehát, hogy velük megyek, és Hetykepötyke meg cimborái elmagyarázták nekem, mit fogunk cselekedni.

Menni fogunk az utcán szépen, rendesen, de egy csomó apró kárpitosszög lesz az újunk között. És ha kislánynak kerülünk a háta mögé, akkor azokat a szögecskéket ügyesen belepottyantjuk a tarkójánál a gallérjába. Kezünket vilámgyorsan visszakapjuk, és

nyugodtan, komolyan beszélgetünk tovább. Nagyon mulatós, ahogyan sikkant, kapkod, szökdécsel, mert azt hiszi, bogár került a ruhájába, minket azonban mégsem mer szidni, mert hiszen mi rá sem pillantunk, mi komoly képpel vitatkozunk valamelyik tartárgyról.

Bármennyire kívántam is részt venni velük a mókában, ez a tájékoztatás meghökkenített, és kijelentettem: „Ez nem jó, ettől nagyon megijedhet. Árthatunk neki ezzel!” Persze lehurrogtak: „Éppen ellenkezőleg! Használunk neki! Mert körültekintésre, óvatosságra neveljük! Eddzük az idegeit!” Gyenge érv volt ez a szög-pottyantás védelmére, viszont annyira erős volt a vágyam a stiklizésre, hogy juttatott erejéből az érvnek, és már aznap is négy-öt kislánynak pottyantottam szögecskéket a nyakába, és nagyon élveztem bűvészi gyorsaságomat, mert amikor a kislány bőszerűen visszafordult,

én már nyugodt és komoly ábrázattal magyaráztam Hetykepötykének: „Nem jól mondd, kérlek! A legkisebb közös többszöröst törzstényezőkre bontással úgy határozzuk meg, hogy a törzstényezők mindegyikét annyiszor írjuk le, ahányszor előfordul abban a számban, amelyben a legtöbbször fordul elő.” Eközben udvariasan kikerültük a kislányt, és csak akkor puffant ki belőlünk az élvezetes hahota, amikor már nem láthatta ábrázatunkat.

Örültem neki, hogy részt vettem a stiklizésben, hogy nem vagyok már „besavanyodott jó gyerek” – és legközelebb már eszembe sem jutott, hogy először azt mondtam, árthatunk ezzel a kislányoknak. Vagy negyed kiló kárpitos szögecskét hintettem el a gallérokba, s minthogy októberben történt ez a hintegetés, elneveztem „őszi vetésnek”. No de ha vetettem, arattam is. Mégpedig akaratomon kívül, mégpedig rémületet. Egy kislány ugyanis ijedtében leszaladt a járdáról, és éppen egy száguldó kétlovas hintó elé. Egyetlen pillanatig biztosak voltunk benne, hogy elgázolják a lovak, s ha félrerántotta is őket az ügyes kocsis, az a rémítő pillanat mégis létrehozta mindnyájunkban az elhatározást: abba hagyjuk az „őszi vetést”. Én még diadal-maskodtam is nagy szemtelenül: „Most láthattátok, hogy igazam volt, árthatunk a stiklizéssel!” De persze megint lehurrogtak: „Nem igaz! A stiklizés nem hibás. Az volt a hiba,

hogy lányokkal kezdtünk. A lányok buták.” Ebbe a magyarázatba mindnyájan szívesen beleyugodtunk, és törtük a fejünket olyan stiklin, amely még mulatságosabb is a szög-pottyantásnál, és amelyről biztosan tudhatjuk: nem árthatunk vele senkinek. Ki is találtuk, mit tegyünk, és néhány hét múlva felmentünk vagy hatan egy nagy belvárosi bérház első emeletére.

A legerősebb fiú megfogta a kis Kovács Andrist a hóna alatt, egy másik a két lábát emelte a levegőbe, Andris meg behunytta a szemét, és becsöngettünk egy lakásba. Mihelyt ajtót nyitottak, már vittük is be Andrist vízszintesen, lefektettük az előszoba piros szőnyegére, egy jó beszédű társunk meg előadta szépen a háziaknak, hogy elnézést kérünk a zavarásért, de elájult az osztálytársunk, szíveskedjenek egy pohár vizet adni, hadd térítsük magához. Hozták a háziak készségesen a vizet, Hetykepötyke kitért Andris száját, lötytyintgetett bele a pohárból, mi meg melljük guggoltunk, és könnyörögtünk Andrisnak: „Térj magadhoz, kedves barátunk! Ne hagyj itt minket ilyen ifjan!”

Aki azonban Andris feje mögött kuksolt, túllőtt a célon, és ezt mondta: „Ha nem térsz rögtön magadhoz, akkorát csapok a fejedre, hogy kukán mégy a másvilágra!” Andrisnak addig is kegyetlenül nehéz volt komolynak maradnia, nyilván ugyanúgy remegett a hasa a visszatartott nevetéstől, mint mindnyájunké. Ekkor azonban a megkukító fejen csapást hallva, nem bírta tovább erővel, és kitört belőle a bruhaha. Beleobbant a nevetése a pohárba, a víz szertefröccsent, ő meg felugrott, rohant kifelé, mi per sze utána, és kiáltoztuk köz-

ben a háziaknak: „Köszönjük a vizet! Meggyógyult a drága! Jaj, de jó! Köszönjük! Köszönjük!” Az utcán aztán megálltunk, egymásnak dőlünk, és az volt a legnagyobb élvezet az egészben, hogy nem kellett tovább visszatartani a nevetést, de nevtünk is percekig, még a könnyünk is csorgott tőle.

Nagyon örültem ismét, hogy részt vettem ebben a remek stikliben, és annak még külön is örültem, hogy ezzel aztán igazán nem okozhatunk semmi bajt. Annyira tetszett nekem ez a móka, hogy legközelebb arra kértem a fiúkat, én játszhasam az ájultat, és fogadkoztam, hogy nem nevetem el magam, hanem lassan eszméletre térek, és elérékenyülten hálálkodom a háziaknak. Ismét felmentünk hát egy első emeleti lakás elé, felemeltek, behunytam a szemem, és becsöngették. Tüstént kiáltott odabent – de távolabbról – egy öreg néni: „Nyitom! Mingyár! Tessék várni!” Néhány pillanat múlva már hallottam is, hogy nyílik az ajtó, társaim bevittek, lefektettek a padlóra, a jó beszédű meg előadta kérésüket. De ekkor megint nyílt az előszobai ajtó, és egy másik néni – aki nyilván ekkor jött haza – ezt kiáltotta: „Rettenetes! Rettenetes!” Azt hittem, rajtam saj-

nálkozik, feküdtem hát tovább mozdulatlanul, csukott szemmel. De így folytatta fájdalmasan és jajongva: „Harminckilenc fokos lázzal felkel, és kijön hálóingben! Hogy tehetett ilyet, édesanyám?!”

Ekkor kinyitottam a szemem, és megdöbbenve láttam, hogy már egyetlen osztálytársam sincs az előszobában. A hálóinges, nagyon öreg néni egy szekrénybe kapaszkodott, és ijedten, könnyörögve motyogta: „Ne haragudjál rám, édes Jolánkám... Azt hittem, hogy a postás csönget... hogy a nyugdíjamat hozza.” A fiatalabb néni újból feljajdult: „És mezítláb jött ki! Influenzásan! Novemberben! Amikor úgy vigyázok, nehogy tüdőgyulladást kapjon! Hiszen ott van édesanya papucska az ágy mellett!” Gyorsan karon fogta a nénit, és vezette a szoba felé: „Gyorsan vissza az ágyba! Hogy könnyörögtem, ne törődjék vele, ha csöngetnek! De ha már kijött, miért nem papucsban, pongyolában?” Totyogott az öreg néni a szoba felé, és majdnem sírdogálva mentegetőzött: „Igaz, drágaságom, igaz..., de siettem..., féltem, hogy nem vár meg... a postás.” Az ajtóban azonban meg kellett állniuk, mert a néni köhögni kezdett. Megkapaszkodott a kilincsből, és csak úgy rázta a köhögés. Száraz, influenzás, veszedelmes hangú köhögés.

Még a lépcsőházban is hallottam. Még a kapualjban is hallani véltem. És most, midőn elmondtam nektek ezt a... remek stiklit, ismét hallom. Emlékezetemben.

A kapu előtt csak Hetykepötyke várt rám a könyveimmel. A többiek már elszéledtek. Átvettem a könyvcsomót, és anélkül, hogy egyetlen szót is szoltunk volna, megindultunk hazafelé.